

**№. 318**

**Cena prenumeraty:**

w Łodzi  
Kwartalnie Mk. 945.  
Miesięcznie „ 315.  
za roznośnienie  
35 mk. miesięcznie.  
Z przes. poczt.  
Kwartalnie Mk 1160  
Miesięcznie „ 385.  
poza Łódz. egz. mk 16  
w Ameryce  
1/2 dolara miesięcznie  
Konto Pocztovej Kasj  
Oszczędności 60,594.  
Należność pocztowa  
opłacona ryczałtem.

**BUDUJMY  
OJCZYZNĘ  
zgodą i pracą!**

\*\*\*\*\*  
**KALENDARZYK**

13	N. Stanisława K.
14	P. Jukunda B. W.
15	W. Leopolda W.
16	S. Edmunda B.W.
17	C. Grzegorza C.
18	P. † Odonu P.
19	S. Elżbiety K. W.

**REDAKCJA  
w ŁODZI**

**Al, Keściuszki № 41  
TELEFON 28,**

# ROZWOJ

**DZIENNIK POLITYCZNY SPOŁECZNY I LITERACKI**

**Sobota, dnia 19 listopada 1921 roku.**

Z Warszawy ogłoszenia do rozwoju przyjmuje wyłącznie „Kierownik” Polska, Jasna 10.  
Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofiar administracja nie odpowiada.

## Wewnętrzne przesilenie w Polsce

— Echa wyłączenia Lidy i Braclawia. — Posiedzenie w Sejmie.  
— Opozycja przeciwko ministrowi Michalskiemu. — Wyjazd prezydenta  
Ponikowskiego do Wilna. — Uchwały Waszyngtońskie dotyczące Polski.  
— Kiedy nastąpi rozwiązanie Sejmu.

Dzisiejsze posiedzenie Sejmowe odbyło się względnie spokojnie. Związek L. Nar. i inni wniósł w sprawie oderwania Braclawia i Lidy od Polski 2 interpelacje i jeden wniosek nagły.

Wniosek nagły po dłuższym uzasadnieniu tej kwestji domaga się określenia prawnego, politycznego na ziemiach, przyznanych nam traktatem w Rydze, a między innymi w powiatach braclawickim i lidzkim, oraz uchwalenia iż wszystkie prawa i obowiązki mieszkańców będą tam w całej pełni utrzymane, mimo, uchwały 16 listopada b. r.

Jedną z interpelacji, też związku L. N. domaga się od prezesa Ponikowskiego odpowiedzi, w myśl których postulatów postawił on wniosek wcielenia Lidy i Braclawia do Litwy?

Druga interpelacja domaga się od prezesa Ponikowskiego, jakie są jego przyrzeczenia dla żydów, w zamian za poparcie swemi głosami sprawy oderwania Lidy i Braclawia, o czem trąbi od dwóch dni prasa żydowska.—

Po krótkich debatach postanowiono odesłać te wnioski do komisji i posiedzenie zamknięte o godz. 7 i pół. wieczorem.

W komisjach odbyło się połączone posiedzenie 1) komisji finansowej, 2) konstytucyjnej, w obecności min. Michalskiego, na którym rozważano sprawę, t. zw. 8 przykazanie ministra Michalskiego, w którym domaga się on aby Sejm nie uchwalał takich ustaw i związanych z tem wydatków, które nie mają pokrycia.

Ponieważ tego rodzaju zadanie koliduje z zasadami konstytucji, poseł Lewenstein zreformował tę kwestję w taki sposób, iż Sejm może uchwalać finansowe wnioski na podstawie preliminarza, ułożonego poprzednio przez rząd.

ponieważ jednak wszyscy posłowie obecni na posiedzeniu wypowiedzieli się przeciwko temu Loewenstein wniwsek swój cofnął.

Z drugiej strony minister Michalski domaga się kategorycznie tego rodzaju pełnomocnictwa, dalsze posiedzenie przerwano, celem znalezienia jakiej kompromisowej formuły.

We wtorek wyjeżdżają minister spraw wewnętrznych Downarowicz oraz premier Ponikowski na kresy wschodnie, mianowicie do Wilna, Lidy i Braclawia.

Ich podróż jest związana z ostatnią uchwałą Sejmu odłączenia tych powiatów.—

Wskutek postanowienia przez Anglię na konferencji waszyngtońskiej sprawy rozbrojenia Polski, sfery oficjalne polskie oświadczają, iż Polska, wskutek nieobecności jej delegata na konferencji, zastrzega się przeciw wszelkim obowiązkom uchwalonym na tejże, i że skutkiem tego wszelkie uchwalone wnioski dotyczące Polski uważać będzie za nieobowiązujące.—

Sprawa rozwiązania obecnego Sejmu przedstawia się na razie dosyć tajemniczo.

Otóż Marszałek Sejmu wystosował list do Klubów Poselskich, ale te ostatecznie sformułowały swoje dezyderaty i postulaty w sprawie nowych wyborów.

Dalej partje mają uchwalić najgwałtowniejsze ustawy skarbowe. Poczem każda z partii ma przedstawić spis projektów, które uważa za niezbędne, do omówienia jeszcze za obecnego Sejmu.

Po wyczerpaniu tych kwestji Sejm będzie się mógł rozwiązać, co nastąpi jeszcze w bieżącym stuleciu.

## Walki na Ukrainie.

Donieśliśmy już o tem, że Petlura zmartwychwstał na Ukrainie, ale wkrótce potem źródła bolszewickie zaznaczyły, że ruch ten został zlikwidowany. Okazuje się jednak, że soliterowi odcięto ogon, a lew pozostał i odrodził się na nowo.

Wychodzący we Lwowie organ Petlury, „Ridnyj Kraj” donosi, że powstaniem, które objęło już całą Ukrainę kieruje Petlura i Tiumeniuk. Bolszewicy cofnęli się za Zwiabla,

Zytomierz został zajęty przez powstańców, którzy prowadzą zacięte walki pod Koziatynem i Fastowem. 10-go listopada stoczono zaciętą walkę z bolszewikami pod Berdyczowem. Od kilku dni toczą się walki pod Kremeniczugiem. Pewien profesor, który przyjechał z Kamieńca Podolskiego, jak donosi „Ridnyj Kraj”, opowiada, jakoby dowiedział się od przewodniczącego czerezwyczajki kamienieckiej, że główne dowództwo bolszewi-

ckie pozwoliło naumyślnie wejść powstańcom w głąb Ukrainy, by ich następnie okrążyć. Dalej donosi „Ridnyj Kraj”, że powstanie rozszerzyło się na Chersońszczyznę, gdzie operuje Machno i Angiel.

Według doniesień tego samego pisma powstańcy zdobyli na bolszewikach pociąg pancerny „Krasnyj”.

## Sprawa wileńska

Ogłoszone dekrety o wyborach do Sejmu nastąpi 22 b.m.

Ma być z terytorium Litwy wybrane ogółem 7000 posłów.

Terytorium sporne posiada 832 tys. mieszkańców.

Postępowanie wyborcze będzie trwało około 50 dni.

Blok narodowy przystąpi do wyborów na całym terenie Litwy, za wyjątkiem Lidy i Braclawia.

Po ogłoszeniu dekretów wyborczych generałowie Zeligowski i Mokrzejki opuszczają swoje stanowiska.

Na miejsce gen. Zeligowskiego będzie mianowany gen. Aleksander Meysztołowicz.

## Oszczędności skarbowe.

0000

(X) Jak obliczają dzienniki warszawskie, samo skasowanie samochodów, używanych do tej pory przez władze, daje skarbowi państwa cztery miliardy marek rocznych oszczędności. Do tej sumy, która stale będzie zaoszczędzona w budżecie państwowym, należy doliczyć tę poważną kwotę, którą skarbowi państwa jednorazowo za sprzedaż samochodów osobowych i ciężarowych. Dodać należy, że w liczbie 150 samochodów skasowanych jest tylko 7 wojskowych, wszystkie inne zaś używane były przez władze cywilne.

W związku z tem dowiadujemy się z Warszawy, że również liczbę samochodów i koni pozostających do dyspozycji Naczelnika Państwa, zredukowano do minimum. — Z 10 autombili pozostawiono Naczelnikowi Państwa tylko jeden do dyspozycji, oraz tylko jedną parę koni po królu belgijskim, zarekwizowanych temu ongi przez Niemców. (F)

## Przewodniczący.

BERNO. (SZWAJC.) (wl.) Przewodniczącym komisji mieszanej dla Śląska został Calonder — który zaprosił do Genewy na konferencję komisarzy niemieckich i polskich. Miejsca rokowań jeszcze dotąd nie ustalona mimo to jest nadzieja, że rokowania te rozpoczną się w końcu przyszłego tygodnia.

# Handel żywym towarem

Artykuł 100 naszego kodeksu kryminalnego głosi:

„Winny zamachu na ustalony w drodze praw zasadniczych ustrój państwowy Polski, albo na całość jej terytorjum państwowego ulegnie karze ciężkiego więzienia bezterminowego”.

Naturalnie niedotyczy to suwerenów i innych wyższych urzędników administracji polskiej, zwłaszcza o ile ci in gremjum występują zwarta ława.

Stąd zupełnie logiczny wniosek, iż przestępstwo jest tylko o tyle przestępstwem, o ile go popełni zwyczajny śmiertelnik...

Zwyczajny zaś śmiertelnik po przeczytaniu tych słów natychmiast się domyśli, iż idzie tu o Lidę i Braclaw i podziękuję Bogu, iż ma zdrowy pogląd na rzeczy...

Ciekawem jest teraz niezmiernie stanowisko jakie zajmą oba przeżymarczone powiaty i co właściwie uchwała, sądzimy bowiem, iż handel niewolnikami już dawno ustał a rozporządzać się ludnością jakiegoś kraju po za jej plecami wbrew jej woli i oddadach jak żywy inwentarz innemu „folwarkowi” — może jednak nie licuje z duchem wolności ludowej, tak szumnie i hałaśliwie głoszonej przez dzisiejszych władców wybranych z woli ludu.

Dalej jeszcze jedna kwestja.

Jeżeli już włączono z ziemi Rzeczypospolitej 11 tysięcy kilometrów, to mimo woli nasuwa się pytanie:

— Qui bono?

Co za cel tego rodzaju „reformy rolnej” i w czym to leży interesie?

Tu docieramy do granicy naszej świadomości i dalszy tok rozumowania zalega gęsty mrok...

Za mało mamy faktów, aby coś konkretnego, coś dającego się określić ściślej — powiedzieć...

Jednakże wiele takich zdarzeń tajemniczych i niewytłomaczonych zdarzyło się w życiu Polski — i coraz częściej musimy zadawać sobie pytanie:

— Co komu na tem zależy?

— Co komu na tem zależy, żeby Litwa Środkowa nie zespoliła się z Rzeczpospolitą, a pozostała państwem federacyjnym?

— Co komu zależy, aby zwiększyć tak powstałe państwo o 11 tysięcy kilometrów?

— Jaki stosunek będzie tak powstałego państwa do Rzeczypospolitej?

— Co komu może zależeć na klejnotach z Łucka, które tak tajemniczo przepadły?

— Czy to są luźne przypadki nie mające żadnego z sobą związku, czy kieruje tym wszystkim wprawna ręka reżysera?

— Czy nie kryje się tu jakie wściekłe ryzyko w postaci...

— Ale ty, wprost jest trudno w to uwierzyć!

Czekajmy, co najbliższe dni nam przyniesie, nie spuszczać oka z tajemniczego tła sprawy Wileńskiej. AS.

## Stronnictwa polityczne Czecho Słowacji

Biurow parlamentarne czechosłowackie wydało w tych dniach statystykę dzisiejszego ugrupowania stronnictw politycznych w Sejmie czechosłowackim. Według tych danych liczy dziś parlament ogółem 265 posłów. Z tych socjalnych demokracji czechosłowackich 48, agraryjczy 41. Z partji katolicko-ludowej 35, zjednoczonych komunistów wszystkich narodowości republiki 26, narodowych socjalistów 25, narodowych demokratów 19, przedstawicieli średniego przemysłu 7, lewicowych socjalistów 4, niezależnych socjalistów 3. Ponadto wchodzi obecnie w skład parlamentu czechosłowackiego 28 niemieckich socjalnych demokratów, 13 agraryjczy, 12 nacjonalistów, 9 chrześcijańskich socjalistów, 5 socjalistów

narodowych i 2 liberalnych Niemców oraz 6 klerykałów i 3 socjalnych demokratów madsziarskich. Rząd koalicyjny rozporządza zatem w parlamencie większością 166 posłów. W większości tej socjaliści tworzą 44, zaś grupy niesocjalistyczne 56 proc. Czescy socjalni-demokraci wraz z czeskimi socjalistami narodowymi posiadają dziś w sejmie 73 mandaty, zaś agraryusz z klerykałami i narodowymi demokracjami 93 mandaty. Składowi temu w zupełności odpowiada skład dzisiejszy gabinetu koalicyjnego, w którym znajduje się trzech socjalnych demokratów, trzech narodowych socjalistów, trzech agraryjczy, 2 katolików, 2 narodowych demokratów oraz 2 słowaków, Niemców w gabinecie obecnie niema.

## Z Warszawy.

—o—

W dniach 4, 5, 6 i 7 grudnia r.b. z inicjatywy Tow. Rozwoju Życia Narodowego w Polsce, ma się odbyć w Warszawie konferencja żydoznawcza, w której wezmą udział delegaci instytucji społecznych zarówno polskich jak i zagranicznych.

Konferencja ta ma na celu:

1) rzeczowe i gruntowne zapoznanie sfer kompetentnych i szerokiego ogółu z zagrażającymi postępowi wpływów żydowskich; 2) wynalezienie środków zapobiegawczych.

Na konferencji mają być wygłoszone następujące referaty:

1) W dziale politycznym: a) Stanowisko wazachsławiatowe żydów. b) Rola żydów w

wielkiej wojnie europejskiej, c) Polityka żydów w Polsce i wobec Polski.

2) W dziale ekonomicznym: a) Opanowanie miast polskich przez żydów, b) żydzi w handlu, przemyśle i rzemiośle, c) finanse a żydzi.

3) W dziale społeczno-etycznym: a) żydzi w zawodach wyzwolonych, b) wpływy żydowskie w literaturze i sztuce, c) szkolnictwo a żydzi, d) etyka żydowska, oraz referat o praktycznych wskazaniach dróg odżydzenia Polski.

Wygłoszone referaty posłużą jako materiał do dyskusji i powzięcia odpowiednich rezolucji i postanowień

Wszelkich bliższych informacji o Konferencji udziela Tow. Rozwój, ul. 2 Nr. 2.

## O ZBURZENIE SOBORU.

WARSZAWA, (wł) Wznowiono tu wysł zburzenia soboru na placu Saskim.

Ma zamiar w tej kwestji wystąpić magistrat do rządu rosyjskiego o zniesienia sobo-

ru nieprawnie wzniesionego na placu Saskim.

## USUWANIE URZĘDNIKÓW.

WARSZAWA, (wł) Minister skarbu, rozpatrzywszy budżet ministerjum Spraw Zagranicznych, przyszedł do przekonania, że 500 urzędników w tem ministerjum małą przedstawia korzyść dla państwa, są bowiem bardzo słabo wyszkoleni. Z liczby tej większość będzie usunięta, co da oszczędności dla skarbu około 500 milionów marek.

## PRZYWRÓCENIE PRACY W HANDLU.

Rozpatrywano dziś w komisji wniosek Potoczki, który proponuje czas pracy w handlu przedłużyć w lecie do 12 godzin, a w zimie do 10 godzin, z zastrzeżeniem, aby sklepów nie było wolno zamykać w czasie południowym.

## ZMIANA ZWIERZCHNIKA.

WARSZAWA, (wł) P. Baranowski dotychczasowy szef biura prasowego przy Prezydium ministrów, został mianowany do Rygi na stanowisko radcy legacyjnego.

Jego miejsce, jak donieśliśmy, prawdopodobnie obejmie p. Baupre, redaktor „Czasu”, jeden z najzdolniejszych dziennikarzy.

## JESZCZE POLICJA LWOWSKA.

Warszawa wysłała jednego z wybitniejszych komunistów, aby we Lwowie zorganizował rozbite resztki tamtejszych działaczy. Policja lwowska uchwyciła ptaszka i zabrała mu bardzo cenne papiery, z których widać, że partja komunistyczna we Lwowie rozbita zupełnie.

## Nowa kolej.

Budowa kolei Kokoszy-Gdynia ukończona.

Kolej ta ma dla nas olbrzymie znaczenie polityczne, gdyż skutkiem tej budowy mamy zapewniony dostęp do morza, z ominięciem Gdańska.

Otwarcie kolei odbędzie się w niedzielę.

Na otwarcie wjeżdża min. Ponikowski, wielu posłów, oraz przedstawiciele władz.

## Z ostatniej chwili

? Książę Walji przyjechał do Indii, mianowicie do Bombaju. Powitanie przez krajowców było tak bombastyczne, iż musiało interwenjować wojsko i policja, przyczem zabito kilkanaście osób.

Niema jak popularność.

? W Sosnowcu wykryto niezwykłą zdradę wojskową. Oto trzech oficerów, defensywy wojskowej sprzedało Niemcom dokumenty francusko-polskich stosunków.

Wydelegowany z Krakowa specjalny sędzia dr. Fiorek, stwierdził iż dokumenty zostały sprzedane za sumę 50 milionów marek i uwięził 3-ech funkcjonariuszy.

? Magistrat Sosnowca uchwalił usunąć z urzędów kobiety a zastąpić je zdemobilizowanymi oficerami.

? We Lwowie dziś znów dzielna i czynna policja lwowska dokonała obławy w różnych punktach miasta na czarnogieldziarzy.

Polów udało się, aresztowano prócz handlarzy zwykłych jeszcze dentystów, lekarzy, adwokatów, obywateli ziemskich, zabierając sporo obcej waluty.

? Z Berlina donoszą: Głodny i wyczerpany robotnik berliński, nie mogąc podoląć drożyznie w kilkunastu punktach miasta urządził natarcie na sklepy spożywcze. Polecały szyby z trzaskiem, poczęto wylamywać w sklepach kolonialnych drzwi, rzucano się na piekarnie i rabowano co można było zrabować. Wiele sklepów zrabowano tak, że gołe półki pozostały. Pod wieczór w czwartek udało się policji opanować rozszalały tłum. Są ranni.



# Prawa i obowiązki oficerów W. P.

# Zwalnianie oficerów zawodowych.

0000

Na wtorkowym posiedzeniu komisji woj skowej, pod przewodnictwem dr. J. Załuski (Zw. L.-N., w obecności przedstawicieli woj skowości: pułk. Goreckiego, ppłk. Malinowski i Maleszewskiego, mjr. Petrażyckiego i kpt. Mazanka, obradowano w dalszym ciągu nad projektem ustawy o prawach i obowiązkach oficerów W.P. Referował poseł A. Anusz (lud.). Na 3 ostatnich posiedzeniach przyjęto artykuły następujące:

Art. 4. Korpus oficerski W.P. składa się z oficerów poszczególnych korpusów osobowych. Poszczególne korpusy są równe i co do wartości wzajemnych nie zachodzi między nimi żaden stosunek podrzędności ani nadrzędności, są one wszystkie współrzędne.

Art. 5. Poszczególnymi korpusami oficerskimi są: 1) korpus oficerów piechoty, 2) jazdy, 3) artylerji, 4) inżynierji i saperów, 5) lotniczych, 6) łączności, 7) kolejowych, 8) samochodowych, 9) taborowych, 10) żandarmerji, 11) kontroli, 12) sądowych, 13) sanitarnych, 14) intendentów, 15) uzbrojenia, 16) geografów, 17) weterynaryjnych, 18) administracji.

Generałowie tworzą odrębny korpus.

Art. 6. W skład korpusu oficerskiego W. P. wchodzi, oprócz oficerów, wymienionych w art. 5 niniejszej ustawy, duchowieństwo wojskowe i oficerowie marynarki wojennej, o których traktują oddzielne ustawy.

Art. 7. Oficerowie poszczególnych korpusów osobowych, powoływani przez ministra spraw wojskowych do prac sztabu generalnego, nie tworzą oddzielnego korpusu, lecz pozostają w swych korpusach osobowych. Kierownictwo wyszkolenia i kształcenia tych oficerów należy do szefa sztabu generalnego który współdziała w kwalifikowaniu oraz przedstawianiu na przydziały. Oficerowie intendentury są szkoleni w szkole sztabu generalnego.

Art. 8. Przeniesienie oficera z jednego korpusu osobowego do drugiego może nastąpić jedynie na prośbę oficera. Wyjątek stanowi awans na generała, kiedy oficer automatycznie przechodzi do korpusu generałów. Jednakże dla potrzeb armji władze wojskowe mogą zarządzić czasowe przydziały oficerów do dowolnych rodzajów broni i oddziałów. Warunki przenoszenia ustali rozporządzenie prezydenta Rzpltej. Oficer przeniesiony do korpusu kontroli, oraz oficer tegoż korpusu mianowany na generała, nie może być przez czas przebywania w stanie czynnym lub nieczynnym ponownie przeniesiony do innego korpusu osobowego, względnie użyty do innego rodzaju służby. Oficer korpusu kontroli, oraz oficer tegoż korpusu awansowany na generała, przeniesiony do rezerwy lub w stan spoczynku, w razie powołania do służby wojskowej lub przyjęcia z rezerwy ponownie na oficera zawodowego (art. 73), nie może być użyty do służby w korpusie kontroli.

Art. 9 W wojsku polskim ustanawia się następujące stopnie oficerskie: I) W korpusach osobowych, wyszczególnionych w punktach od 1—18 w art. 5, a) oficerowie młodszy: 1) podporucznik, 2) porucznik, 3) kapitan (w jeździe rotmistrz); b) oficerowie starszy: 4) major, 5) podpułkownik, 6) pułkownik. II) W korpusie generałów 7) generał brygady, 8) gen. dywizji, 9) gen. broni, 10) marszałek Polski.

Art. 10) Służbę oficerską w wojsku polskim musi rozpocząć każdy żołnierz polski od stopnia podporucznika.

Art. 11. Pierwszy stopień oficerski podporucznika, zarówno jak i następne, przy awansach są nadawane przez prez. Rzpltej na wniosek min. spraw wojskowych.

Art. 12) Mianowanie podporucznikiem oraz każdorazowy awans zostają stwierdzone przez wydanie oficerowi patentu, przy czem w patencie winna być uwidoczniona data oraz liczba starszeństwa i korpus osobowy, w jakim mianowanie lub awans nastąpił. Wszelkie mianowania i awanse winny być ogłaszane w dzienniku urzędowym min. spr. wojskowych.

Art. 13) Przepisy o umundurowaniu ustali na wniosek min. spr. wojsk. prezydent

Rzpltej w drodze rozporządzenia, przepisy zaś co do noszenia munduru wyda min. spr. wojsk.

Art. 14) Oficer może się znajdować a) w stanie czynnym, b) w stanie nieczynnym, c) w stanie spoczynku.

Przy omawianiu art. 8, wskutek zapytania płk. Goreckiego, kogo pos. Skarbek (Zw. L.—N.) miał na myśli, mówiąc na poprzednim posiedzeniu o oficerze, który okazał się niezdolnym do prowadzenia departamentu, a przeto został z jego szefostwa usunięty i powołany obecnie do korpusu kontroli, oświadcza pos. A. Skarbek, że chodzi tu o pułk. Platowskiego, b. szefa dep. V. O jego działalności w depart., a zwłaszcza w kom. weryfik. najlepsze wiadomości mają posłowie w sprawozdaniu pisemnym tejże komisji weryfik. Pos. Skarbek proponuje, aby tę sprawę bliżej omówić przy sprawozdaniu pod komitetu kom. wojsk o weryfikacji oficerów. Komisja przychyliła się do wniosku.

Podczas dyskusji nad art. 9. pos. Skarbek proponuje co do generałów brygady i dywizji wrócić do ust. z 1919 r. o nadawaniu stopni, przewidującej stopnie gen. podporucznika i gen.—por.: odpowiada to lepiej pierwiastkowi ich stopni. Ppułk. Maleszewski twierdzi, że należy utrzymać nazwy projektu, jako staropolskie.

Przy omawianiu stopnia marszałka Polski pos. dr. J. Załuska (Zw. L.—N.) stwierdza że fakty dokonane nie mogą krepować komisji, która tworzy obecnie ustawę zasadniczą. Posiadanie tego tytułu przez p. Józefa Piłsudskiego nie odbyło się drogą przewidzianą przez prawo. Poseł Sołtyk (N. Ch. S. L.) zapytuje przedstawicieli rządu czy istnieje prawnie stopień pierwszego marszałka Polski? Mjr. Petrażycki oświadcza, że liczbę marszałków określi osobna ustawa, marszałkowie ci nie będą mieli kolejnej numeracji. Pos. Załuska, jako przewodniczący, stwierdza, że ustawy nasze nie znają tytułu pierwszego marszałka.

Art. 13, kwestjonowany przez kilku posłów, został utrzymany po świetnem, jak zwykle, jego uzasadnieniu przez pos. Wichlińskiego (Ch. D.), z poprawką pos. Wysockiego (K. P. K.), że wnioski w sprawie umundurowania przedkłada prezydentowi Rzpltej minister spr. wojsk. (nie zaś adjutant lub t. p.).

Do art. 15 stawia p. Skarbek następującą poprawkę:

„Wszystkie stanowiska, przewidziane etatami, winne być obsadzone wedle listy starszeństwa przez oficerów odpowiednich stopni, mających do tego stanowiska zupełnie odpowiednią fachową kwalifikację.

Otrzymanie etatowego stanowiska nie pociąga za sobą konsekwencji natychmiastowego awansu danego oficera, mającego niższy stopień, jeżeli mu ten awans nie należy się wedle starszeństwa”.

Poprawkę tę uzasadnia p. Skarbek tem, że obecnie po weryfikacji i ustaleniu starszeństwa powinno przy obsadzaniu posad etatowych decydować przy równych kwalifikacjach stopień starszeństwa, a nie, jak dotąd, względy postronne, często osobiste lub partyjne. Przytacza, że podobno w M. S. Wojsk. jest etatowych generałów 40, zaś pułkowników 80, zwraca uwagę na horrendalność tych cyfr. Bardzo dużo oficerów pozostaje miesiącami bez przydziału, przytacza przykład jednego pułkownika, który przeszło rok był bez przydziału, niechcąc brać płacy za darmo, prosił o zwolnienie z wojska. Przytacza liczne przykłady, gdzie bardzo młodzi oficerowie, mimo lichych lub złych kwalifikacji, otrzymali dowództwo dywizji, brygad lub pułków, podczas gdy inni starsi wytrawni i bardzo dobrze kwalifikowani nie mogą otrzymać komend. Poprawka jego dąży do tego, by ukrócić samowolę lub protekcję i ustalić, że przy równej kwalifikacji lista starszeństwa decydować powinna przy obsadzie posad etatowych”.

Debatę nad tym artykułem odroczone. Posiedzenie jutrzejsze, w obecności p. ministra spr. wojsk. poświęcone będzie specjalnie interpelacjom poselskim

Sprawa demobilizacji, względnie przeniesienia do rezerwy ogromnej ilości oficerów, budzi w szerokich warstwach społeczeństwa żywe zainteresowanie i zaniepokojenie. Na bruku bowiem znajdują się całe rzesze ludzi inteligentnych, częstokroć obarczonych rodzinną, ludzką, których kilkuletnio kres wojny wybił z właściwej kolei życia, uniemożliwiając im odpowiednie przygotowanie zawodowe. I oto teraz stała przed nimi w całej nagłości pytanja: I co teraz począć — gdzie się zwrócić — od czego zacząć ?!

Po stracie tylu lat większość nie może marzyć nawet o kontynuowaniu przerwanych studiów, zresztą jest to dzisiaj rzecz bardzo kosztowna i zwłaszcza dla żonatych nie do osiągnięcia. Rozpoczęcie zaś jakiegoś praktycznego zawodu rozbija się o brak fachowych wiadomości, do nabycia których potrzeba również pewnego czasu, wyłączającego pracę zarobkową. O odpowiednie zajęcie biurowe, umożliwiające jaką-taką vegetację — jest również bardzo trudno. A żyć trzeba... Obyśmy więc nie byli świadkami ubliżającego dla narodu widowiska, że obrońcy Ojczyzny, oficerowie polscy, sprzedawać będą papierosy lub zapalki po rogach ulic!

Z drugiej jednak strony wobec przejścia armji na stopę pokojową i wyprowadzenia koniecznych ze względu na stan naszych finansów oszczędności, demobilizacja zbędnych zastępów oficerskich jest koniecznością. Tylko, jak prawie zawsze u nas, przystępieno do rozwiązania tej kwestji bez odpowiedniego przygotowania i prawie na oślep. Przedewszystkiem sama demobilizacja oficerów powinna być została dokonana stopniowo, w pewnych odstępach czasu, przez co zwolnieni oficerowie mogliby przejść do innych zawodów spokojnie i bez wstrząśnienia. I tutaj M. S. W. popełniło błąd.

Podnoszą się coraz bardziej śmiało i liczne głosy z zażaleniem — pisze Kurjer Krak. — że przy zwalnianiu oficerów, zatrzymano nadal jako „zawodowców” pewną kategorię, która częstokroć ani z nauki fachowej, ani z innych względów nie ma ku temu danych. Natomiast zastosowano bezwzględny ostracyzm do oficerów b. armji zaborczych, ludzi, dla których wojskowość jest rzeczywiście zawodem, do jakiego się przygotowywali latami specjalnych studiów. Uderza również fakt, że pozostawiono nadal w czynnej służbie prawie wszystkich oficerów obcokrajowców bez względu na to, że niektórzy z nich mają za sobą wcale nieszczęśliwą przeszłość. Jednym słowem, tworzą się **zaczątki jakiegoś fermentu**, jakiegoś zresztą może być usprawiedliwionego niezadowolenia, do czego ani ze względów społecznych ani państwowych dopuścić nie można. Sprawa demobilizacji oficerów musi zostać rozwiązana, ale w inny sposób i w innej płaszczyźnie.

## O oszczędności opału

—o—

W czasach kiedy, zapotrzebowanie energii cieplnej z dnia na dzień niemal wzrasta, kiedy ilość węgla, wydobywanego w kopalniach nie wystarcza na pokrycie całego zapotrzebowania — sprawa oszczędnego zużycia paliwa staje się szczególnie aktualną.

Hasło: oszczędność w spożyciu „czarnych dżamentów” zarówno dla celów przemysłowych jak również w zakresie gospodarki domowej, rzucone na zachodzie doprowadziło tam do powstania całego szeregu sprężystych organizacji, których zadaniem było i jest czuwanie nad racjonalnem zużytkowaniem opału.

Prace te już dziś wydały plon obfity, zarówno w przemyśle, jak i w zakresie gospodarki domowej.



## KRONIKA.

-0-

Konieczność icht oszczędności zrozumiały na zachodzie szerokie warstwy społeczeństwa, zainteresowały się niemi skrzętnie gospodzie, przyczyniając się tem samem do wzmożenia gospodarczego swych krajów.

Pierwszym radykalnym krokiem w Polsce ku zmianie tego stanu rzeczy, pierwszym realnym czynem do zorganizowania racjonalnej pracy w kierunku ekonomji opału jest zjazd inżynierów cieplnych, zwołany przez Stowarzyszenie Techników w Łodzi w dniu 5-ym listopada r.b., z którego sprawozdanie poniżej podajemy, zwracając uwagę na to że sprawa opału powinna wzbudzić należne zainteresowanie nie tylko wśród przemysłowców i techników polskich, ale również jak najszerszych kół społeczeństwa.

Zebrańie, zwołane przez Stowarzyszenie Techników w Łodzi, zajął prezes Stowarzyszenia inż. E. Wagner, wskazując na ważność zagadnień, związanych z gospodarką cieplną, oraz konieczności współpracy na tem polu wszystkich techników polskich.

Potrzebę wzajemnego porozumienia się w tej sprawie stwierdziła obecność na tym zjeździe przedstawiciele zakładów przemysłowych łódzkich, inżynierów cieplnych z różnych ośrodków przemysłowych, a mianowicie: z Warszawy Krakowa, Poznania, Dąbrowy, Śląska Cieszyńskiego, Częstochowy i Lublina, oraz profesorów wyższych uczelni technicznych [Politechnika Warszawska i Akademia Górnicza w Krakowie], wreszcie przedstawiciele czasopism technicznych: „Przeglądu Technicznego”, „Przeglądu Elektrotechnicznego”, „Mechanika”, „Gazety, Cukrowniczej”.

Przewodniczył zebraniu Dr. Bruno Biederman. Pierwsza część zebrania poświęcona była omawianiu zagadnień technicznych, poczem przystąpiono do sprawy zorganizowania „Zrzeszenia do doskonalenia gospodarki cieplnej”.

Uznano za konieczne i celowe skupienie sił indywidualnych i zgrupowań technicznych i przemysłowych, pracujących lub zainteresowanych w dziedzinie doskonalenia gospodarki cieplnej.

Wybrano komitet organizacyjny zrzeszenia z siedzibą w Łodzi, w skład którego weszli: z Łodzi: pp. Dr. Biederman Bruno, Bielirzycki Roman, Micheliś Bronisław, Rumpel Paweł, Wanner Edward.

Z Warszawy: Grabowski Czesław, Grabowski Felician, Komornicki Jan, dr. Siefnowski B, Kruszewski Stanisław, Walenynowicz R.

Z Krakowa: pp. Chomiński E., Chudzikiewicz J.

Ze Lwowa: pp. Hauswald prof., Szaynok Wl.

Z Dąbrowy: pp. Bogucki K., Gęca Piotr, Songajło hr.

Z Poznania: Nowicki Karol.

Na sekretarzy wyznaczono: dla zebrań ogólnych o. A. Wysokińskiego i z Łodzi p. J. Cybulskiego.

Zadania „Zrzeszenia doskonalenia gospodarki cieplnej” ogarniają szeroki bardzo zakres, a przede wszystkim przeprowadzenie badań istniejących instalacji, wprowadzenie w życie nowych oszczędności, opracowywanie tematów z zakresu techniki cieplnej, publikowanie prac z tej dziedziny, nawiązanie kontaktu z inżynierami Stowarzyszenia, fachowymi przemysłowcami i techników i z odpowiednimi wydziałami wyższych uczelni, pobudzanie samorządów do tworzenia organizacji oszczędnej gospodarki cieplnej, wreszcie popularyzowanie wśród szerokiego mas społeczeństwa konieczności stosowania ekonomji zużycia paliwa.

Praca została zapoczątkowana i życzyć należy, by jaknajwydatniejszy plon przyniosła.

Zależy to oczywiście będzie nie tylko od energii i nakładu pracy tych, którzy pierwsi na swe barki trud organizacji przyjęli, którzy do życia powołują tak pożyteczną instytucję, ale także w znacznej mierze od poparcia, jakie zabiegają ich znajdą w społeczeństwie.

A więc do wspólnej pracy dla dobra ogólnego, dla dobra kraju!

## — Zjazd.

Dnia 20 i 21 b. m. odbędzie się w Łodzi pierwszy zjazd Wojewódzkiej Narodowej Organizacji Kobiet.

Na zjazd ten przybędą delegatki poszczególnych oddziałów NOK, oraz przedstawicielki Zarządu Głównego z Warszawy.

Z powodu Zjazdu, odbędzie się w niedzielę o godz. 9 rano w kościele św. Stanisława Kostki msza św., którą odprawi J. E. Ks. biskup. Podczas mszy św. śpiewać będą członkowie „Luim” oraz grać orkiestra wojskowa.

O godz. 10 rano wyruszy z Katedry pochód Kobiet Polskich.

O godz. 11 rano odbędzie się wielkie zgromadzenie kobiet w sali teatru „Apollo” na, którem wygłoszone będą przemówienia na tematy:

Położenie ekonomiczne kobiety,

Kobieta polska, a chwila obecna,

Walka o prawa kobiet.

Zarząd NOK. wzywa kobiety Polki aby celem zmanifestowania uczuć solidarności kobiecej, wzięły w powyższych wystąpieniach jaknajliczniejszy udział.

## — Z Czerwonego Krzyża.

Oddział Łódzki PCK, przeszedłszy do działalności pokojowej, nie zapomina o chorych żołnierzach. Już utworzony został Komitet Gwiazdkowy, który zajmie się urządzeniem gwiazdki dla wszystkich chorych żołnierzy, przebywających w szpitalach łódzkich.

Do tak rozgalonej i wszechstronnej w dniach najbliższych zostanie otwarte przy ul. Wólczańsk. Nr. 36 staraniem Oddziału Łódzkiego PCK ambulatorjum z gabinetem dentystycznym dla niezamożnej młodzieży szkolnej.

Są już rozpoczęte przygotowania w sprawie założenia wzorowego szpitala dla gruźliczych, w którym znany i ceniony lekarz dr. Seweryn Sterling przyobiecwał współpracę.

Pozatem Oddział Łódzki, pragnąc przyczynić się do zwalczania zacołania ludności wiejskiej pod względem higienicznym, wysyła co pewien czas nawieś instruktorki — higienistki, które prowadzą pogadanki, urozmaicone tablicami anatomicznymi, oraz kursy ratownictwa w wypadkach nagłych. Pomaga również Oddział Łódzki w zakładaniu apteczek po wsiach, które oddają nieocenione usługi. Akcja krzewienia higieny na wsi, prowadzona przez Sekcję Sióstr Czerw. Krzyża jest nader życzliwie przyjmowana przez ludność wiejską.

Działalności potrzeba ogromnych funduszy, których nie można uzyskać z ofiar, ani ze składek, a muszą ich dostarczyć imprezy. W tym celu zostaje powołany do życia Komitet Dochodów Niestalych, którego zadaniem będzie organizowanie przedsięwzięć dochodowych. W dniu 5 stycznia 26 lutego r. 1922 Komitet urządzi wielkie maskarady na rzecz Cz. Krz. — W celu zaś przysporzenia instytucji stalych i regularnych zasiłków poczynione są już pewne kroki w sprawie utworzenia kinematografu w wielkim stylu Czerw. Krzyża.

## — Jeszcze paskują.

Za lichwę z polecenia urzędu walki z lichwą zaarrestowano kupca Edmunda Lewińskiego z ul. Cegielnianej Nr. 71. Tak samo zaarrestowano kupca Nachmaną Mandelbaumą z ul. Cegielnianej 52.

— Zasilki dla zdemobilizowanych oficerów.

Two Misji zagranicznej Baptystów Amerykańskich (New York U.S.A.). złożyło w tut. Ekspozyturę rze Pomocy dla zdemobilizowanych oficerów na cele doradcze pomocy kwotę 1.200.000 marek. Ekspozytura skierowana tą drogą Szan. Ofiarodawcom serdeczne podziękowania i zawiadania równocześnie zdemob. oficerów, znajdujących się w krytycznym położeniu, aby z odnośnymi dowodami zachcieli zgłosić się do Ekspozytury pa-

zapomogli. Jak się wreszcie ku naszemu, przy kremu zdziwieniu dowiadujemy, społeczeństwo polskie nie okazało dotychczas obojętności tego dla sprawy zainteresowania.

## (—) Inwalidzi.

Zawiadamiamy inwalidów, wdowy, sieroty po poległych i sympatyków sprawy inwalidzkiej że w niedzielę 20 list. o godz. 12 w południe odbędzie się wiec w sali Rady Zw. Klasowych Dzielna 44. Koledzy z Warszawy będą referować ostatnie wypadki.

## Kasjer kolejowy.

Donoszą nam ze Zduńskiej Woli o panującej tam, dziwnych porządkach na stacji kolejowej. Na minut 10 (wyraźnie: dziesięć) przed odejściem pociągu bywa dopiero otwierana kasa biletowa dla pasażerów. Skutek tego jest taki, — jak to miało miejsce w dniu 2 b.m. kilkunastu pasażerów musiało pozostać, nie otrzymawszy na czas biletu. Sądziłem, że obecna taryfa kolejowa jest dość wysoka, ażeby wzamian publiczność miała należne jej wygody. — Lekceważenie publiczności zaczyna przechodzić już granice.

## — Czujcie zwłoki!

Przy ul. Zgierskiej pod Nr. 43-45 ma być leżono zwłoki mężczyzny niewiadomego nazwiska. Policja wszczęła dochodzenie.

## Komunikat.

-0-

## — Z wiadomości.

Zarząd Stowarzyszenia byłych wojskowych Armii Polskiej w Łodzi poleca do wiadomości swych członków, iż dnia 20 b. m. o godz. 10 r. odbędzie się Walne Zebranie w lokalu Stow. przy ul. Andrzeja. N. 12.

Z poważaniem: Zarząd. N 412-1 (3)

## Wieczór Cecyljański.

Tow. Śpiewacze „Harmonja” przy kościele Wnieb. N. M. Panny w Łodzi urządza dla swych członków i zaproszonych gości dnia 19 b. m. t. j. w sobotę „Wieczór Cecyljański” w lokalu Tow. Śpiewaczego im. Paderewskiego przy ul. Zawiszy 28 (Zawadzka) (1)

Początek o godz. 8 wiecz.

401-1

## Z Teatru.

Dziś t. j. w sobotę Teatr I Miejski daje o g. 4 p.p. „Na dzień” — Maksyma Gorkija, o g. 8.15 „Wilki w nocy” — T. Rittnera.

W poniedziałek dla Zrzeszeń robotniczych i inteligencji zamiast zapowiedzianego „Głuszcza” Teatr Miejski daje ciesząc się nadzwyczajnym powodzeniem „Wilki w nocy” T. Rittnera. W dniu tym zapowiedziana jest obecność na przedstawieniu pana prezydenta ministrów, ministra Oświaty i dyrektorów Departamentu szkolnictwa. —

## Z sadu.

## Za szpiegostwo.

Sąd Okręgowy w Łodzi, Wydział Karny, na posiedzeniu w dniu 16.11 b.r. rozpoznawał następującą sprawę:

W miesiącu październiku 1920 r. do Wydziału II Sztabu D.O.G. w Poznaniu zgłosił się jakiś osobnik i przedstawiając dokument na imię barona Rudolfa Szuberta von der Fecht, kapitana wojsk niemieckich i powołując się na to, że jest polakiem urodzonym w Łodzi, zaofiarował swe usługi w charakterze



wywiadowcy.

Początkowo powstało podejrzenie, że pa-piery są sfalszowane i aresztowano Szuberta—następnie jednak, wobec braku dowodów, sprawę umorzono.

W początkach stycznia 1921 r. Szuber przybył do Łodzi i w wydziale II D. O. G. Ł. ponownie zaoferował swe usługi. W Łodzi przyjęto go na wywiadowcę, lecz nie mając do niego zaufania, zaczęto go obserwować.

W tym celu wydano Szubertowi polecenie śledzenia wywiadowcy Jurasza, którego jakoby podejrzano o szpiegostwo na rzecz państwa Niemieckiego.

Faktycznie zaś Juraszem był wywiadowca wydziału II Bronisław Jastrzębski, który z polecenia swego zwierzchnika, porucznika Lutomskiego, miał występować jako Jurasz i odgrywać rolę szpiega niemieckiego. Obserwując domniemanego Jurasza, Szubert zaczął nabierać przekonania, że ma rzeczywiście przed sobą szpiega niemieckiego, wobec czego zwierzył się Juraszowi, że jest również szpiegiem i zaczął wręczać mu różne dokumenty z poleceniem przesłania ich do Berlina. Jastrzębski dokumenty te wręczył porucznikowi Lutomskiemu. Były to plany wydziału II szt. D. O. G. Ł. i Dowództwa wojsk samochodowych wraz z cennymi opisami, a także poszczególne meldunki, dotyczące się zaopatrywania armii, rastroju żołnierzy i przesuwania wojsk. Dokumenty te adresowane były do oddziału informacyjnego i sztabu generalnego w Berlinie. Wobec tych danych, aresztowano Szuberta. W czasie rewizji w jego prywatnym mieszkaniu znaleziono dokumenty wojskowe niemieckie, z których wynikało, iż jest on wice-wachmistrem Rudolfem Szubertem.

Następnie ustalono również, że meldunki te pisała pod dyktandem kuzynka Szuberta Maria Herzóg, podpisy jednak, różne tajemnicze znaki i adresy na kopertach pisał Szubert.

Na przewodzie sądowym wina podsądnego została udowodniona. Sąd skazał Rudolfa Szuberta na cztery (4) lata ciężkiego więzienia (dom poprawy) i na uszczerbek opłat i kosztów sądowych.

## Sąd doraźny w Łodzi.

W dniu wczorajszym Sąd Okręgowy w Łodzi, jako Sąd Doraźny, na posiedzeniu publicznym pod przewodnictwem sędziego M. Cynarskiego, oraz sędziów—zesorów Kahla i Zajkowskiego, rozpoznawał sprawę przeciwko J. Lan-gercowi, S. Wojtczakowi, P. Wojtczakowi i Tybur-skiemu, oskarżonym o napad na Józefa Pietrzaka, zamieszkałego we wsi Zimna Woda, gm. Bruzyca, pow. Łódzkiego.

Przewodniczący Sądu odczytał akt oskarżenia, z którego okazało się, że w nocy na 8 października 1921 roku do mieszkania Józefa Pietrzaka wtargnęło trzech osobników z kłami w rękach. Jeden z nich rozkazał Pietrzakowi podnieść ręce do góry, a kiedy Pietrzak zadość uczynił żądaniu, kazał mu się odwrócić do ściany, poczem schwycił go za ręce i wykręciwszy je w tył związał sznurkiem. Potem tenże napastnik uderzył kijem w pałąk się na stole lampę, która rąkciemiast zgasała. Wówczas kazano Pietrzakowi położyć się na ziemi, związano mu obie nogi, uderzono go kijem i zajądzano od niego wycania miliona marek. Przytem napastnicy oświadczyli mu, że wiedzą o tem, że Pietrzak posiada tę sumę pieniędzy. Pietrzak odpowiedział im, że posiada 80,000 mk. Wtedy jeden z napastników pozostał przy Pietrzaku, dwaj zaś inni ucali się do sąsiedniego pokoju, gdzie przeszukali szafę i komódę, zabrali 10,000 mk. oraz różną garderobę, ogólnej wartości na pół miliona marek. Zrabowane zaś rzeczy wyrzucili przez okno, za którym stał czwarty osobnik i od czasu do czasu dawał znaki znajdującym się wewnątrz swym „towarzyszom”. Pietrzak korzystając z chwili, kiedy napastnicy zajęci byli całkowicie pakowaniem swych rzeczy i wskutek tego mniejszą zwracali na niego uwagę, oswobodził sobie nogi z więzów

i wybiegł z mieszkania, wołając o pomoc. Wkrótce nadbiegli sąsiedzi, którzy rozwiązali ręce poszkodowanemu, napastnicy zaś słysząc to, zbiegli wraz z łupem, pomimo tego, że goniono ich na koniach. Bandyci ci zbiegli w stronę Łęczycy i z tamąd chcieli przedostać się do Łodzi. Jednakże w nocy na 16 października r. b. przodownik p., Jan Szymański przechodząc szosą około Łęczycy spotkał jakichś trzech mężczyzn, niosących na plecach wielkie toboły. Podejrzewając nielegalne pochodzenie tychże, kazał napotkanym osobnikom zatrzymać się, lecz oni wówczas zaczęli uciekać. Dwaj z nich zostali jednak zatrzymani. Zatrzymanymi byli Stanisław i Paulin Wojtczakowie. Zapytani o pochodzenie znalezionych u nich rzeczy odrzekli, że pochodzą one z kradzieży, lecz nie wiedzą jak się nazywa właściciel, gdyż na kradzież tą zaprowadził ich Józef Langier. Wkrótce odnaleziono Langiera, zaaresztowano go i zeznał, że znalezione u Wojtczaków rzeczy pochodzą z napadu, dokonanego na Józefa Pietrzaka. Rzeczy odebrane od Wojtczaków i Langiera wrócono poszkodowanemu.

Sąd po wysłuchaniu oskarżenia podprokuratora oraz po wysłuchaniu obrony, skazał oskarżonych po pozbawienia praw na bezterminowe więzienie, co zaś się tyczy Tyburskiego uznał, że wina przeciwko niemu skierowana nie podlega sądom doraźnym, i sprawę przeciwko niemu postanowił przekazać na drogę zwykłego postępowania.

## Więści z kraju.

### Za zmuszenie do strajku!

W sądzie Pokoju II okręgu Częstochowy w tych dniach rozpoznawana była sprawa Jana Lewańskiego, Mikołaja Jefimczuka, Walentego Kleszczewskiego, Bolesława Sobótki i Józefa Stamiś, oskarżonych o to, że szewcowi Antoniemu Mularzowi, zam. na Zawodalu (ul. Dzielna 7) w dniu 18 sierpnia zabrali 2 pary kamieszki niewykończonych, celem zmuszenia go tym sposobem do strajku.

Sąd po rozpoznaniu sprawy i przesłuchaniu świadków skazał każdego z oskarżonych na 10,000 mk. kary z zamianą na 1 miesiąc aresztu i 1000 mk. opłat sądowych. (6)

### Poznań dla inwalidów.

Komitet pomocy inwalidom zebrał tu ze składek przeszło 25 milj. mk. i przenosi obecnie swą energiczną działalność na prowincję. (6)

### WIEC W DĄBROWIE GÓRNICZEJ

W Dąbrowie Górniczej komitet robotniczy (komunistyczny) zapowiedział wiec w sprawie pomocy głodnym w Rosji. Na wiec ten zapowiedziany był przyjazd Dąbala.

W niezależe na wiecu zebrał się tłum blisko półtora tysiąca robotników. Komuniści jednak zauważyli obecność młodzieży narodowej i żądali pomocy policji dla usunięcia narodowców.

Dąbał, widząc z okna Związku zawodowego na co się zanosi, na niem się nie pokazał. W odpowiedzi na frazesy bolszewickie przemówił przedstawiciel robotników, nawołując, żeby agitatorzy bolszewicy w Polsce rzekli się otrzymywanego złoza za agitację bolszewicką na rzecz głodnych w Rosji.

Na tępnie przemawiał socjalista, tow. Franek (Cupał), występując przeciw komunistom, po nim zabrał głos komunist Lipski. Po nieważ Lipski mówił prowokacyjnie, przeto ze brani wiec rozbił i na odsławianiu „Roty” zakończono wiec (1)

### ZJEDNOCZENIE PISM LUWCOWYCH.

Organ stronnictwa piastowców „Goniec Krakowski” rozpoczął likwidację. Część personelu otrzymała już dymisję z dniem 1 sty-

cznia. Obrony interesów Piasta prowadzić będzie po likwidacji „Gońca Krakowskiego” „Kurjer Codzienny”.

### CHARAKTERYSTYCZNE POGŁOSKI.

W sobotę dyr. policji lwowskiej Reinländer zaalarmował osobiście telefonem redakcję „Słowa Polskiego”, że w Warszawie dokonano zamachu stanu i że został przez Sejm ogłoszony dyktatorem marszałek Trampczyński, a po jego stronie o powiedziała się część wojska. W pół godziny później dyr. Reinländer wiadomość tę zdementował. Drużym zbiegiem okoliczności kawał ten powtórzył niedzielny „Kurjer Lwowski”.

Okazuje się, że są u nas pewni ludzie—pisze „Głos Narodu” którzy nie mogą żyć bez atmosfery zamachów i spisków, więc wszędzie je widzą, naturalnie we własnej wyobraźni.

### EMIGRACJA DO PALESTYNY.

W ostatnim tygodniu wyemigrowało z Białostoku do Palestyny wiele rodzin żydowskich. Po większej części emigrują rzemieślnicy.

## Przemysł i handel

— Głoda warszawska z dn. 18 b. m.

4 $\frac{1}{2}$ Listy ziemskie 266 265	Dolary St. Zj. 5475 5475
za 100 m. 91	Marki niem. — —
5 $\frac{1}{2}$ „ m. Warsz. 365 363	Franki franc. 240 50
6 $\frac{1}{2}$ „ obl. m. warsz. 116,25	„ „ szwa. — —

### Czeki i wpłaty.

Belgia 326	Londyn 13 500 14050
Berlin 14 13. 50 13. 62 $\frac{1}{2}$	Nowy Jork. 3440 3550
Gdańsk 13. 75 13. 75	Paryż 243-247
Praga 37 25	Wiedeń 62

### Akcje:

Bank hand. 1800 1775	Ostrowiec 4450 4550
„ „ Dyskont. —	Radzki 1725 1800 1725
„ „ Kredyt. 2700 2750	Starachowice 4000 3950
„ „ Zjed. z. pol. 940	Zyrardów 42000
Cukier 18000 17700	Borkowski 1100 1125
Dziewo 1400 1425	Żegluga — —
Lilpop. 2325 2500 2425	Jabkowski — —
	Nafta 1925 2000

Łódzka czarna głoda z dnia 16 XI 1921 r.

Franki francuskie	250.
„ „ szwa. carskie	650
Dolary	3,600
Funy	14,000
Kor. czeskie	35
„ „ austriackie	0 65
Marki niemieckie	15
Tendencja chwiejna. Transakcji mało.	

### POLSKA NAFTA DLA FRANCJI.

W drodze do Francji znajduje się pierwszy pociąg należący do galicyjskiego Towarzystwa transportów naftowych. Pociąg ten wiezie do Francji ładunek benzyny i składa się z 25 cystern po 19.500 kg. „Journal de Po-logne”, który donosi o tem stwierdza że „miliard, zaangażowany w Polsce przez finansistów francuskich nie będzie stracony”.

### 250 MILJONÓW MAREK NIEMIECKICH

Austria zaciągnęła pożyczkę w Berlinie na sumę 250 milionów marek. Gwarantują pożyczkę te. Towarzystwo Dyskontowe, Bank Niemiecki oraz firmy bankowe Mendelssohna i Bleichrödera. W przeliczeniu na korony austriackie, według kursu bieżącego pożyczka wynosić będzie około sześciu miliardów.



# Ze świata

## ANGIELSKI HONOR

Jezyk narodów jest zwierciadłem jego duszy. Przegląda się w niem myśl narodowa i najskrytsze jej tajniki. Pewien starożytny mędrzec powiedział, iż wartość moralna narodu mierzy się jego językiem.

O ile idzie o Anglię, jest w tym paradoksalnie nieco prawdy. Anglik ma pojęcia swoje o honorze. Różni się więc rdzennie od takich pojęć u szczepów romańskich i germańskich. Anglik nigdy nie powie: „mam honor”, albo: „daję słowo honoru”.

Nie: on się w takie sentymenta nie wdaje. Dla niego wszystko obraca się około „money” (pieniądz), jako wyobraźni bytu ludzkiego. Z dumą a nawet pychą Anglicy mówią, że są narodem kramarzy. Do tej idei przewodniej stosują swoje bytowanie.

Ze zaś między honorem a pieniądzem często wielkie zachodzą rozbieżności, przeto praktyczny Anglik ich unika, bojkotując — honory.

Jednak bywają w życiu wypadki, gdy trzeba się o ten honor upomnieć, choćby dla innych.

W tych razach decyduje tylko sąd. Inne rozwiązanie jest wykluczone. Pojedynki, to stary przesąd kontynentalny. A interwencja sądu jest dlatego tak pożądana, że przewiduje odszkodowanie narzecz obrażonego. To są taksy, a nie kary. To jest taksacja, a nie kara.

Przed mniej więcej 30 laty „Times” ogłosił szereg artykułów obelżywych na Parnella, przywódcę stronnictwa irlandzkiego. Celem sdykskredytowania go, dziennik wyciągał niekoniecznie czystą bieliznę z prywatnego życia znakomitego opozycjonisty.

Wystąpiwszy sadownie przeciwko potwarscy, żądał Parnell 100,000 £. odszkodowania, które też dziennik zmuszony był zapłacić.

Gdzieindziej redaktor skazanyby został na kilkumiesięczne więzienie, co dla obrażonego byłoby zupełnym zadośćuczynieniem.

Brytycznik jednak, znając swych ziemaków i ich „czułą stronę”, w nią uderza. Niema dla Anglika dotkliwszej kary, niż pieniądze.

Niedawno dziennik sensacyjny „Daily Mail” ogłosił, że pewna artystka kabaretowa ukradła swemu znajomemu cenny pierścień.

Poszkodowana „diva” udała się do sądu z żądaniem odszkodowania za obelgę. Zanim jednak wyznaczono termin sprawy, „Daily Mail” zawarł dobrowolny układ z oskarżycielką, wypłaciwszy jej tysiąc funtów szterlingów.

Wiadomo powszechnie, że za złamanie obietnicy małżeńskiej (breach of promise) sądy przysądzają znaczne odszkodowania, dochodzące do wielu tysięcy funtów szterlingów. Za „czynne obelgi” kara 20 funtów na rzecz skarżącego jest normalna.

Stąd zakorzeniło się w społeczeństwie przekonanie, że każdą honorową sprawę załatwić można pieniędzmi. Można umów nie dotrzymywać, byleby się za to płaciło. Oczywiście najmniej.

Nigdzie niema tyle zerwanych kontraktów, jak w Anglii, ku uciechu adwokatów, zarabiających miliony.

Wchodząc w umowę z Anglikiem, — trzeba o tem pamiętać, aby nie doznać zawodu. Zawarowanie bardzo wysokiej kary kontraktowej może być hamulcem w pewnym stopniu, o ile kontrahent jest wypłacalny.

## NOWOŻYTNI PUSTELNICY

Dawno już minęły czasy pustelników którzy usuwali się od zgiełku światowego w samotne pustkowia, zdawna rozwiał się nimb w bezładnym ustroju. Mimo to jednak ród romantyczności, który owiewał te postacie pustelników, nie wygasł całkowicie i za naszych dni, t popęd do samotności, drżący na dnie niektórych natur, jest tak silny, iż nie mogą go wypłenić tak odmiennie od dawnych współczesne warunki życia. I dziś jeszcze istnieją ludzie, którzy dobrowolnie skazują się na wygnanie, nie uznając wszelkich „dobrodziejstw kultury” nie mogąc wprost znieść widoku swych bliźnich.

Szereg przykładów podobnych typów po daje świeżo jedno z pism angielskich. I tak we Florydzie żyje pewien Anglik który odziedziczył tam po swych przodkach plantację pomarańcz. Człowiek ten czuł z natury wielkie zamiłowanie do studiów prawniczych, nienawidził zaś gospodarstwa, wobec czego ślubował sobie, że nie będzie nigdy hodował pomarańczę, zaniedbał swe dziedzictwo i zbudował sobie w cieniu starych drzew małą chatkę, w której żyje odąd samotnie. Jedynymi towarzyszami jego są wierny buldog, oswojona wiewiórka i dzieła prawnicze. Samotnik ten nie zamienia nigdy z nikim słowa i czuje się tak szczęśliwy w swej pustelni, iż ludzi zbliżających się do jego siedziby zdala ju obrzuca kamieniami, aby tylko nie słyszeć ludzkiego głosu.

Inne znów, podobnie dziwaczne typy, żyją w Anglii, oddając się w tym klasycznym kraju „splenu” zupełnej samotności. I tak w Essex przebywa człowiek, który swe małe mieszkanie odgrodził od całego świata rowami, wypełnionymi wodą. W porze dziennej jest on stale niewidzialny i tylko nocą wyłania się czasem ze swej kryjówki. Od czterech lat widuje go jedynie brat jego, który od czasu do czasu dostarcza mu potrzebnych artykułów żywnościowych.

Jeszcze bardziej romantyczny typ przedstawił pustelnik, który do niedawna żył w rozwalonej nawpół chacie w górach walijskich.

Człowiek ten posiadał jedno jedyne odzienie: kawał flaneli; przewiązany sznurem i uzbrojony był stale w łuk z drzewa cisowego, strzałami zaś, sporządzonemi z prętów starego parasola, ubijał zwierzyne.

Do życia pustelniczego uciekają się także kobiety, dla których pobudką do szukania samotności jest prawie zawsze zawiedziona miłość lub wogóle jakieś przejście erotyczne. Pustelniczką taką była Francuzka, panna Lerat. Kiedy narzeczony jej nie wracał z długiej podróży, zrozpaczona kobieta zamknęła się w swym mieszkaniu w Paryżu, pozabijała szczelnie wszystkie okna, zapuściła okiennice i tak w zupełnej ciemnicy żyła przez lat siedm. Dostęp do niej miała tylko jedna jedyna kobieta, która dwa razy w miesiącu do nosiła jej pożywienie. Kiedy wkońcu zawalił się dach nad mieszkaniem samotnicy i właściciel domu przemocą otworzył jej pokój, znaleziono kobietę tę w rozpaczliwym stanie w otoczeniu dwóch szkieletów kotów, które zginęły z głodu.

## KOBIETA W SOWDEPII

Powracający z Moskwy Anglik tak opisuje w dzienniku angielskim obecną kobietę „z towarzystwa” w państwie Sowietów: „Jeśli mowa o kobiecie z towarzystwa w Bolszewji, to trzeba mówić o tych kobietach, z których trzy czwarte zajęte są obecnie w licznych biurach rządu Sowieckiego.

Tu spotyka się dawniejszą damę dworu carskiej obok dawniejszej pomywaczki, albo bardzo wykształconą kobietę obok młodej komunistki, pochodzącej z najniższych sfer proletariatu. Wszystkie one pracują ze wszystkimi siłami i pomagają dzielnie do tego, by wprowadzić nieład i „bałagan” w labiryncie sowieckiej biurokracji. Jakkolwiek jednak jest tu taka różnorodność pochodzenia i światopoglądu, jedno mają wspólne: prawie wszystkie są ładne. Sądzę, że moskiewskie kobiety należą do najładniejszych kobiet na świecie. Jest to zupełnie naturalna piękność, piękność eleganckiej postawy, swobody ruchów, duchowego wyrazu, piękność, która tryumfuje nad brakami w toalecie.

Bo przecież od trzech lat brak tu zupełnie materiałów i ubrań eleganckich, brak żurnali mody, któreby utrzymały kontakt mody rosyjskiej z resztą Europy. Przez cały ten czas elegancka rosyjska musi żyć bez eleganckiego obuwia, bez nowego kapelusza, bez szpilek, pudru, pomadki do ust i tysiąca innych drobiazgow, których używa kobieta zachodnia dla powiększenia swego uroku. A jednak rosjanki zachowały pewną elegancję i wytworny styl ubioru. Jak one to robią jest to ich tajemnica, która świadczy o srobie i inteligencji. Anglik zdumiał się, widząc jakąś suknię najnowszego zachodnio-europejskiego kroju.

— To stara firanka, do której użyto tylko pewnych dodatków z innej sukni.

Kobieta sowiecka, czy pochodzi z rodziny arystokratycznej czy proletariackiej, jest w stanie ustawicznego zakochania się i uczucia. Flirt jest jej tak potrzebny, jak powietrze. W biurach nie mówi się w godzinach urzędowych o niczem innym jak o miłości i kochankach. Są one dziecinne i proste w swej miłości. Ale zdradzone stają się zdecydowane na wszystko. „Śmiem twierdzić, kończy swoje uwagi Anglik, że w ostatnich trzech latach więcej było w Rosji samobójstw z zawiedzionej miłości, niż z powodu głodu, czy nędzy”.

## RENEGAT.

W Paryżu donoszą o sensacyjnej aferze szpiegowskiej, której „bohaterem” jest niejakiego kapitana Proust, aresztowany obecnie w Besancon. Proust przed wojną uprawiał na wielką skalę szpiegostwo. Zainstalowany w Szwajcarii, jako tajny agent Niemiec, dostarczał rządowi niemieckiemu wiele ważnych dokumentów, odnoszących się do mobilizacji Francji.

Szybka ucieczka Niemców z Belgii zdemaskowała Prousta. W pośpiechu bowiem pozostawili dokumenty, kompromitujące tego oficera armji francuskiej i szpiega niemieckiego w jednej osobie.

Proust stanie przed sądem wojennym.

## 10-GODZINNY DZIEŃ PRACY W SZWAJCARJI.

(S) Korespondent „Soira” donosi z Genewy, że sprawa powiększenia dnia pracy do 10 godzin jest w radzie narodowej zdecydowana. Zarządzenie będzie miało charakter tymczasowy. Dzienniki szwajcarskie przewidują, że reforma ta okaże się najradykałniejszym środkiem opanowania przesilenia ekonomicznego, przeżywanego obecnie przez Szwajcarię. (6)

## POZARY LASÓW WE FRANCJI.

Znany z zeszłorocznych groźnych pożarów lasów departament Var w południowej Francji, stał się znowu widowiskiem tej samej klęski. Pożar ogarnął obecnie wzgórze Saint Zacharie. — Podsycony gwałtownym wiatrem przybiera coraz straszniejsze rozmiary. Wiele hektarów lasu szpilkowego padło już ofiarą płomieni. Energiczna akcja ratunkowa zapobiega rozszerzaniu się pożaru na dalsze tereny leśne (6)

## CARSKI GENERAL.

(S) Znany pomocnik gen. Wrangla generała Staszczow, na którego wskazywano jako na winowajcę klęski krymskiej, znikł w tych dniach ze swej willi nad Bosforem. Wywołało to ogromne zaniepokojenie wśród władz francuskich w Konstantynopolu.

Przeprowadzone dochodzenie stwierdziło że gen. Staszczow prowadził tajemnicze układy z Cziczerimem, otrzymał gwarancję nietykalności i wówczas cichaczem na łódce motorowej wymknął się z Konstantynopola do Sebastopola.

Władze francuskie aresztowały przyjaciela Staszczowa Batkina i dokonały rewizji u b. atamana dońskiego, gen. Bogajewskiego, który po rewizji wyjechał do Rosji. T. zw. rząd „doński” (kozacki) władze francuskie zatrzymały w Konstantynopolu. (9)

## LOTNICTWO AMERYKAŃSKIE.

(S) Stany Zjednoczone, według enuncjacji sekretarza urzędu marynarki Denby, postanowiły nie budować więcej sterowców sztywnych.

Będący obecnie w budowie sterowiec Z. K. 1. ma być jeszcze skończony, pozostałe krążowniki tego typu nie będą wykończone, na skutek wypadku ze sterowcem angielskim K. 38.

Sekretarz marynarki wyraził się w interwiewie, że wartość wojskowa sterowców jest mała i nie opłaca się narażać na możliwość wynikającego stąd niebezpieczeństwa życia dla załogi.

Urząd marynarki buduje obecnie pod Filadelfią wielki płatowiec 9-cio silnikowy. Zastoso-



wane tu będą 400 konne silniki Liberty. Płatowiec mieścił ma 100 pasażerów w kabine 20 m. długości i 4 m. szerokości. Rozpiętość płatów wynosi 50 m., przyczem umieszczone będą 3 płaty nad sobą.

Waga aparatu samego liczona jest na 30 ton — dalekość lotu na 4000 km.

0000

## Nowoczesna wojna.

0000

W czasie ostatniej wojny bronią najważniejszą była armata. Ogień huraganowy, niszczący na swej drodze wszystkie przeszkody, siał postrach, śmierć, zgrozę, przygotowując fizyczny i moralny grunt dla ataku na bagnety.

I ten napór mas ludzkich — na masy innych żołnierzy o starganych wielogodzinna straszliwą kanopadą nęwach decydował ostatecznie o losach walki na danym odcinku.

Gen. francuski Duval, znany fachowiec w sprawach wojskowych, zamieszcza na ten temat w „Matin” interesujący artykuł, w którym rozwija problem: walka armat czy ludzi?

Francja przed wojną 1917 r. kładła mniej wagi na artylerię i to właśnie okazało się fatalnym w skutkach błędem strategicznym. Artyleria niemiecka, o wiele przewyższająca francuską rozstrzygnęła o zwycięstwie. 25 procent strat francuskich w tej wojnie — to były skutki ognia armatniego.

Nauczona doświadczeniem Francja zajęła się udoskonaleniem swej artylerji. Rezultaty tej pracy lat kilkadziesiąt to — „cud Marny” ostateczne zwycięstwo nad pruskim militarystem.

Jednakowoż — wywodził gen. Duval — artylerja pomimo całej swej potęgi nie jest w walce czynnikiem decydującym. O zwycięstwie rozstrzyga ostatecznie — energia ludzka, której mechaniczny, niszczyielski ogień działowy — toruje jedynie drogę. Straszliwie pękające pociski ogniste — to przede wszystkim środek do szerzenia postrachu, to czynnik, powodujący nerwowe znużenie ostrzeliwanych żołnierzy.

Czyje nerwy mocniejsze — ten zwycięża!

Armatom, ryjącym teren na ziemi, przychodzi z wydatną pomocą aeroplany, zdobywające przestwór nad głowami przeciwników... Znaczenie bomb, padających z powietrza, znowu nie polega na ilości ofiar trafionych — ale na tej grozie, którą sieje padający z nieba deszcz ognisty...

W wojnie przyszłości armaty mogą ustąpić na plan drugi, wypchnięte przez jakieś nowe silniejsze środki mordercze... Lecz ostateczne rozstrzygnięcie będzie zawsze należało do ludzi... Pomimo bowiem niestłuchanego udoskonalenia technicznego aparatu morderczego — działanie jego jest czysto mechanicznem... Armaty, ani bomby nie zwyciężą, jeśli ich nie poprze dzielność żołnierzy.

## Kronika naukowa.

### ŻYCIE NA KSIĘŻYCU

Znany astronom obserwatorium w Harvard, prof. W. H. Pickering, opublikował w „Popular Astronomy” obserwacje swoje od sierpnia 1920 aż do lutego 1921. W artykule tym zwalcza prof. Pickering teorię, jakoby na księżycu wszelkie życie dawno ustalo. Pickering porobił zdjęcia fotograficzne jedno go z licznych kraterów księżycowych i z fotografii tych przyszedł do przekonania, że na księżycu znajdują się płaszczyzny pokryte roślinnością. Według astronoma tego, roślinność w dniu księżycowym, czternaście razy dłuższym od naszego, wyrasta z ogromną szybkością. Kratery, jego zdaniem, zawierają dostateczną ilość wody i ciepła, a uczony twierdzi, że obserwował parę, z nich się unoszącą. Teoria Pickeringa jest taka, że w chwili, gdy księżyc wylania się ze swoich ciemności, powierzchnia jego tak się rozgrzewa pod wpływem promieni słonecznych, iż roślinność wyrasta z szybkością porostów pasorzytnicznych. Stąd zmienne spostrzeżenia na księżycu, poczynione również na Marsie. Mineralne lub inne nieorganiczne przyczyny są wykluczone. Zresztą płyty fotograficzne pokazują rzekomo, że na księżycu bywają

częste zawieje piaskiste i śnieżne oraz wybuchy wulkaniczne. W każdym razie, we dług teorii prof. Pickeringa, nie ulega najmniejszej wątpliwości, że na księżycu jest życie, którego warunki podobniejsze są do warunków na Marsie, niż na naszej planecie.

### SILA MAGNESU

Próby wydobywania szczątków okrętów alianckich, które spoczywają na dnie morza Północnego i cieśniny Angielskiej, prawdopodobnie będą poczynione na wielką skalę jeżeli wynalazek, niedawno oddany do rozporządzenia angielskiego departamentu marynarki wojennej okaże się praktycznym. Prawdopodobnym jest, że nowy ten wynalazek, którym jest potężny magnes, pomoże w wielkiej mierze do odzyskania metali, które poszły na dno morskie wskutek działalności submaryn, lub też z powodu różnych wypadków. Oprócz tego, wynalazek ten do pewnego stopnia prawdopodobnie zastąpi nurków.

Nowo wynaleziony magnes został nazwany „submarynowym elektro-magnesem”, jest formy ośmiokąta, trzy stopy szerokiego i dwa do dwa i pół cala grubego. Waży siedemset funtów. Może unieść szesnaście ton metalu. Przy wydobywaniu szczątków okrętów trzy takie magnesy będą używane na raz w celu umożliwienia uniesienia z łatwością wielkich kawałów płyt pancernych.

Na rozbite i zatopione okręty najpierw będą skierowane silne światła i statki zostaną do reszty rozbite za pomocą materiałów wybuchowych. Następnie spuszczone magnesy, będą wydobywały metal. Siła tych magnesów ma być tak wielka, że wydobędą wszelkie szczątki metalu, nawet obite w drzewo.

Przy dokach w Silvertown poczyniono już próby z tymi wielkimi magnesami. Do wody, 36 stóp głębokiej, wrzucono kilka belek stalowych, ważących dwie tony, kilka cylindrów gazowych, szyn kolejowych i innych metalowych przedmiotów. Potem za pomocą żurawia do dźwigania ciężarów spuszczone magnesy do wody i wyciągnięto z powrotem. Ku zdziwieniu osób, przyglądających się tej próbie, stalowe belki były przyłączone do spodu magnesu.

## Drukarnia „ROZWOJU”

przyjmuje obstalanki

na wszelkie roboty drukarskie.

### Pracownia gorsetów

## „MARTA”

Łódź, Piotrkowska № 130 (w podwórzu)

Poleca najświeższe modele gorsetów zastosowane do dzisiejszych wymagań mody, biustonosze, pasy brzuszne, antigorsety i t.p.

Przyjmuje się reperację przeróbki i pranie gorsetów.

Duży wybór gotowych gorsetów po znizonych cenach.

392K3

W konnym Oddziale Policji Państwowej, przy ul. Pańskiej № 88, znajduje się **koza**, znaleziona w obrębie III komisariatu. Prawy właściciel może taką odebrać za zwrotem kosztów. Po upływie trzech tygodni od daty niniejszego ogłoszenia, koza ta zostanie sprzedana z publicznego przetargu, pieniądze zaś uzyskane przebrane będą do kasy skarbowej. (270B3)

## TANIO

dla kooperatyw uczniowskich, sklepów biur i t. d. polecamy: zeszyty szkolne (16 kart) po 18 mk., papier, bruljony, ołówki, siałówki, atrament, tusz, linje i t. d. mydła toaletowe najwyższego gat. pierniki toruńskie i t. d. Sprzedaż detaliczna i hurtowa.

„JUTRZENKA”

Sklep Państwowej Szkoły Kupieckiej w Zgierz, ul. Łęczycka Nr. 5.

375D

## Palta

damskie kosztują teraz 17,500, saknie 5,500, da że zimowe chustki 7500 paletka dziecienna 5000 i 9000. Garnitury męskie 18000, 24000 SZMECHEL i ROZNER Łódź, Piotrkowska 100, Fuja „ 190, 529B

**DOBERMANY** czyściej rasy półroczne do sprzedania (St. Zarzewska 18) Napiórkowskiego № 10.

## Kapno Sprzedaż

wszelkich nieruchomości i ruchomości przeprowadza szybko i sprawnie

Koncesjonowany i Kaucjonowany

DOM KOMISOWY dla handlu i przemysłu

A. Augustynowicz

Łódź, Zachodnia 39

408K2



S. KANTOR

specjalista chorób wenerycznych i skórnych. ul. Ewangelicka 2. Godz. przyjęć od 9-2 i od 6-8 Panie od 5-6. 32P

KUPUJĘ

brylanty złoto, srebro perły, diamenty, stare zęby, garderobę płacę ceny najwyższe. Konstantinowska 7, prawa oficyna, I piętro, Z. Milich;

Dobre ogłoszenia:

Kupno i sprzedaż:

Kupię meble dywany futra garderobę białą maszynę do szycia płacę najwyższe ceny Łaznik Benedykta 28 1 3 2817-1

Kupuję meble dywany garderobę futra maszynę do szycia płacę najwięcej Wainreich 15 Benedykta 10

Meble sypialne stołowe szafy łóżka stoły krzesła wiejskie oraz inne sprzedaje Piotrkowska 108 Przędzicki 3558-0

Meble różne z kilku pokojów wyprzedam tanio Piotrkowska 261-4 2 piętro front 3090-2

Meble różne dębowe sprzedam Sienkiewicza 59-21 oficyna drugie wejście piętro 2222-2

Meble sypialne, stołowe kuchenne, szafy łóżka stoły krzesła wiedeńskie oraz inne sprzedaje Przędzicki Piotrkowska 108 3272-8

Regły sprzedam jeszcze tylko pół miliona wiadomości Jajuszka 15 Gosczyńska od 11-3 i 6-7 3304-2

Dom 2 piętrowy murowany do sprzedania z dużym placem przy tramwaju zaraz może być wolny lokal i sklep wiadomość u ks Konarskiego 5 przed Jajuszowem Łódź-Radogószcz 3297-2

Domy wille majątki ziemskie gospodarki rolne i inne nieruchomości maszyny Dział rekomendacyjny dla pracowników intelektualnych Sprawy matrymonialne Biuro Handlowo-Posrednicze Aleksandra Tazycyńskiego Łódź Piotrkowska 90 tel 340 Bydgoszcz Dworcowa 13 3354-1

Do sprzedania wozy ciężarowe i rolwagi lekkie nowe Al 1 Maja 60 A. Dębowski 3318-3

Dom w dobrym stanie przy koleji tanio byle zaraz 2 i pół miliona sklep dobry z dwoma pokojami w średniej cenie 700 000 Łódź Gubernatorska 30 Kurkowski 3335-1

Dom jedno piętrowy murowany do sprzedania z ładnym placem w cenie 2 i pół miliona mk p pośrednictwo wykluczone wiadomość Piotrkowska 271 m 13 3293-2

Wilkę posesję do sprzedania Al 1 Maja 16 Wozniak od 2 do 4 331-1

Kupię buty nowe długie duże możliwie obszyte skórą w dobrym stanie Otton Krause szosa Pabjanicka 45 3290-4

Łóżka materace krzesła otomany najtaniej poleca Korczak Piotrkowska 101 3257-3

Młyn i 25 morgów ziemi zaraz do sprzedania bitze szczegóły w biurze Witczaka Łódź ul Lubelska 8 róg Napiórkowskiego 3315-2

Meble łóżka z materacami szafy stół krzesła otomana leżanka tremo biurko i salon sprzedam Sienkiewicza 89 m 10 3519-4

Maszynę do sprzedania z powodu wyjazdu wiadomość Mlynarska 52 m 8 3303-2

Maszynę Singera w dobrym stanie sprzedam Zawadzka 5 Nowakowski 2226-1

Okazyjnie tanio sprzedam futro podróżne rosyjskie czarne siodło skrzypce pierwszej jakości instrument tylko dla znawców Andrzeja 45 m 14 3281-2

Okazyjnie tanio można kupić 2 futra damskie oposowe i kałakowe damską i męską białą i czarną zimową halki kaftany trykotowe różne towary wełniane na ubrania i chustki zimowe w sklepie komisowym Nawrot 54 Tamże przyjmuje się w komis 1 kupuję się najrozmaitsze nowe i używane rzeczy jak białą futra ubrania meble i inne towary 3326-3

Pianino do sprzedania koncertowe Piotrkowska 284 sklep elektrotechniczny 2247-1

Paski paciorkowe do sprzedania Andrzeja 42-12 lewa oficyna 2252-1

Pisze wyżeł pół roczny do sprzedania wiadomość ul Nowo-Zarawska 54 1

Sklep spożywczy zaraz do sprzedania również i maszyna do szycia Piotrkowska 309 2170-3

Sprzedam sklep spożywczy do brze prosperujący wraz z towarami z meblami z powodu wyjazdu wiadomość ul Krucza 7 w sklepie 3289-3

Sprzedam jadalnię herbaciarnię nie sklep spożywczy Targowa 12 Szmydt 3211-1

Sprzedam sklep spożywczy i maszynę do szycia wiadomość Piotrkowska 309 w sklepie 3190-2

Sklep spożywczy do sprzedania zaraz z powodu wyjazdu i maszyna do szycia Piotrkowska 309 3170-2

Sklep sprzedam dobrze prosperujący z powodu zmiany interesu ul St Zarawska 49 2262-1

Sklep spożywczy do sprzedania z powodu zmiany interesu Skierniewicka 12 3256-1

Sprzedam gospodarstwo sześć morgów ziemi ornej w tym pół morgi łąki z torfem zabudowa niem gospodarskim dom mrowany stodoła nowa drewniana i szopa cena przystępna wieś Nowy Józefów dojazd tramwajem Konstantinowskim do Srebrnej od Srebrnej pół wiorsty Michał Błazik 3310-3

Sprzedam palto łokowe nowe bardzo tanio Sienkiewicza 51 m. 5 od 9-4 i od 7 wieczór

Sprzedam dom z piekarnią lub wypaszcze w dzierżawę piekarnia z koncesją tylko zaraz wiadomość ul Nowo Sikawska Nr 25 3509-3

Sprzedaję fortepian fabryki Hoffera krótki dobrym stanie wiadomość u majstra w remizie kolei dojazdowych Pabjanickich 3314-3

Tokarnia drewniana i warsztat stelmarski z naczyniami do sprzedania Zawadzka (Bałuty) 2-7 3311-2

Tanio sprzedam (stary) rower bez gum i części łóżko szafka stoły zwyczajne Górna 14 Gałkowski 3317-2

Warsztatów 8 tkackich angielskich firmy Rosclur do sprzedania wiadomość Zdzisława Wola młyn spółkowy 3320-2

Zaraz sprzedam gospodarstwo 10 morgów przy Łodzi z dużym ogrodem i kilka większych gospodarstw 2 wille i 6 morgów we przy tramwaju

8 sklepów sprzedam w rozmaitych punktach biuro Witczaka Lubelska 8 róg Napiórkowskiego 3261-3

Zaraz do sprzedania sklep koński fekcji damskiej przytem duży pokój frontowy Kilińskiego 187 3283-5

2 wozy jeden nowy na jednego konia drugi używany parokenny sprzedam Rokicinska 147 kuźnia 3331-1

3 morgi 20 letniego ogrodu owocowego dobrze utrzymanego w Rudzie z przyczyną podziału majątkowego zaraz do sprzedania. 2 miliony wiadomość Łódź ul Targowa 27-47 oficyna 3286-1

Różne:

Obrazki ślubne A.A.A.A. gwarancja za złoto od 8000 marek para pierścionki koleżki zegary zegarki duży wybór ceny niższe Jan Piasek Brzezińska 10 przy sklepie zakład reperacyjny 3013-2

Kursy buchalteryjne A.A.A. Pusta 13-6 kurs nauk handlowych 5000 mk. Kursy stenografii pisma pięknego i pisania na maszynie 3284-3

Akuszerka Nowakowska Dzielna 34 przyjmuje od 9-1 2-6 co 11 dzień 2790-2

Akuszerka Marja Kubicka przyjmuje, Piotrkowska 199 m 14 3314-1

Angielski język daje możliwość podróżować po całym świecie Daje dostęp do bogatej literatury naukowej i beletrystycznej. Otwiera kariery handlowe i dyplomatyczne. Można go się nauczyć praktycznie w 4 miesiące na kursach W. S. Jesienia Hotel Manteufel Zachodnia 45 3287-6

Chłopka weterana szyje bieliznę u siebie (Piotrkowska 255-3) lub chodzi szyć do domów 3303-2

Kucharka z dobrymi świadectwami potrzebna Zgłaszać się na ulicę Szkolną 35 3235-2

Wraciec polski nagrodzony dyplomem kroju Akademii Dresdeńskiej przyjmuje obstalanki ubiorów męzkich i damskich okryć Zamowienia wykonywa ściśle w oznaczonym terminie Zielona 10 A. Gramens

Wraciecia umiejąca dobrze szyc poszukuje szycia w prywatnym domu Al 1 Maja 64-5 3281-1

KSIĄZKI nowe wszystkie wypożycza „Ogniwo“ Sienkiewicza 67 tamże również wypożyczalnia żurnali mód 3316-2

Młoda paniątka poszukuje jakiegokolwiek pracy biurowej w godzinach popołudniowych o raz poszukuje pokoju meblowanego przy inteligentnej rodzinie Oferty składać do Rozwoju pod Nina 3228-2

Pokojówka potrzebna zaraz Południowa 26 Fiszer 3295-1

Potrzebna pania do owoja dzieci na wieś Wiadomości między 11-3 Juljusza 15 Gosczyńska 3302-1

Piece i kuchnie kaflowe przenosne dające 70% oszczędności opału drzewiczki hermetyczne piecyki szlifowane i zwykłe wyroby piecowe i kuchenne poleca Fabryka drzewiczek hermetycznych Piotra Ławacza w Końskich skład w Łodzi Sienkiewicza 30 Hart, i detal, Wyrób własny. Ceny niższe 3184-1

Potrzebna praczka do pralni Zawadzka 17 3262-1

Potrzebne ekspedjentki kasjerki z kaucją 10,000 mk. umiejące biegle liczyć i pisać Pensja 10,000 mk. miesięcznie i całodzienne życie Oferty z odpisami świadectw i fotografii składać do Rozwoju Dla okazji ciela kwitu Nr 41 3321-3

Przyślakala się suka rasy doberman podpalana ogon i uszy obcięte. Prawy właściciel może odebrać za zwrotem kosztów Radwańska 53 Szymański Franciszek 3327-3

Plac do wydzierżawienia z zabudowaniem na skład drzewa na Kilińskiego Wiadomości Pabjanicka 19 3330-2

Przyślakala się suka wyżeł duży za złotą białą łapy uszy i ogon długi Odebrać można za zwrotem kosztów Wilem Niclarniano 3-81 Stanczak 3332-1

Poszukuje posady lokaja woźnego lub portjera z dobrymi świadectwami i rekomendacją w Łodzi lub na wyjazd. Oferty w Rozwoju pod Posada 3312-3

Poszukuje zajęcia woźnego ekspedjenta szwajcara lub tym podobne Łaskawe zawiadomienie proszę listownie Górna 14 Romuald Gałkowski 3315-2

Potrzebne uczenie do pracowni sukien Ogrodowa 28-4 s. 5 3322-1

STUDENT udziela matematyki łaciny chemii fizyki języków Kilińskiego 86-3 godzina 1-2 3285-2

Udzielam lekcji w zakresie klas 7-mia specjalność: polski matematyka Łaskawe oferty do Rozwoju sub. Korepetytor 6 327-1

Udzielam korepetycji oraz szybko wyuczam dorosłych polskiego i arytmetyki Główna 41 m 17 3324-3

Wspólny pokój dla solidnego pana może być z utrzymaniem Wólczajska 168 w bramie lewa strona 3292-1

Zaginął pies mały wilczej rasy łapki białe ogon i uszy długie Łaskawy znalazca zechce odprowadzić za nagrodą Gdańska 3 Czepierski (sklep) 3335-2

Zdolna chemiczarka poszukuje pracy od zaraz Oferty pod Chemiczarka 3283-2

Zagubione dokumenty

Polonji Placek skradzione do wód osobisty wyd. przez magistrat miasta Szadek 3298-2

Benke Reinhold Pańska 103 zagubił paszport niemiecki wyd. w Łodzi oraz kartę aprobowaną wyd. za Nr 828 dla robotników fabryki Klejmana Pańska 52 3253-1

Bandachowicz Władysław zagubił paszport polski wydany w Łodzi 3300-1

Ciepłucha Maksymilian zagubił dokument tymczasowego zawiadomienia demobilizacji wydaną w 4-ym pułku Strzelców konnych ul. Rzgowska 95 3309-3

Gaszczak Władysław zagubił kartę powołania wydaną w Pabjanicach 3274-1

Krauze Aleksander zagubił paszport niemiecki wyd. w Łodzi 3259-1

Olejarczyk Antoni Radwańska 43 zagubił kartę bezterminowego urlopu wydaną w Łodzi łaskawego znalazce proszę o zwrot za nagrodą pod powyższym adresem 3255-1

Piasecki Leonard zagubił legitymację chlebową na 5 osób 3323-1

Rogalska Władysława akuszerka zagubiła zezwolenie wyd. przez Dr. Skalskiego 3325-3

Szwarc Marji Anny 22 skradziono paszport niemiecki wyd. w Łodzi 3258-1

Skradziono portfel z pieniędzmi około dziesięciu tysięcy marek i kartę bezterminowego urlopowania wydaną pp 28 pułku w Łodzi urodzony w roku 1896 na imię Stefana Lewegz 3254-1

Tuzik Józefa gm. Ciężka zagubiła dowód osobisty w tejże gminie 3296-2

Zaginął paszport rosyjski wyd. w Rosji na imię Andrzeja Chmieleńskiego oraz metrykę ślubu i paszport rosyjski wyd. w Rosji na imię Marji Bogdańskiej 3329-3

Znajduje się czarna suka ul. Zielona 16 Bałuty a właściciel domu Prawy właściciel może ją odebrać za zwrotem kosztów 3336-1

Obiady

gospodarskie wydaje się na miejscu i na miasto. ORLA 23, m. 22, prawa oficyna I piętro. 2926

CENA OGŁOSZEN PRZED TEKSTEM I W TEKŚCIE — 90 mk. ZWYCZAJNE — 40 mk. NEKROLOGI — 50 mk. KOMUNIKACYCH PRACY — 4 mk. OGŁOSZENIA ZAMIEJSCOWE 50 PROC. DROŻEJ, ZA GRANICZNE 100 PROC. DROŻEJ. Strońca przed tekstem i w tekście dla ogłoszeń podzielona na 6 łamów, za tekstem 5 łamów w tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi na 2, 4, i 6 łamów. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój“ w Zgierzu u p. Lacha, w Pabjanicach u p. Zatorskiego ul. Zamkowa. Każda nowa podwyżka obowiązuje już przyjęte ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia.